СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 214. Джерзі Сити, Н. Дж., пятниця, 13-го вересня 1940. No. 214. Jersey City, N. J., Friday, September 13, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ВИЛКІ ВДАРЯЄ У ТРЕТЮ КАДЕНЦІЮ

РОШВИЛ. — Вендел Вилкі, републиканський президентський кандидат, сказав перед журналістами, що вкоротці він виголосить одну з найважніших своїх виборчих промов, яка буде присвячена третій каденції президента Рузвелта. Вилкі казав, що ця справа в надходячих виборах є найважнішою. Бо коли раз вдасться переконати якомусь президентові, що він є необхідний і мусить бути при владі впродовж третього речинця, то тим лекше йому вдасться переконати суспільність, що впродовж четвертого речинця він є необхідний. В той спосіб одна особа вростає у суспільну силу до тої міри, що стає дійсним диктатором. А не треба забувати, говорив Вилкі, що президент сам не виконує своєї влади і обовязків. Він має цілі рої своїх секретарів і особистих дорадників. Саме ці секретарі і дорадники є ще більшою загрозою для демократичного устрою, ніж сама одна особа президента. Сидячи довший час при владі вони витворюють кліки, яким опісля важко розставатись з владою і вони будуть задержувати її хочби недемократичними способами, казав Вилкі. Тому ця справа третього кандидування Рузвелта така важна, казав він.

НОВИЙ ЗАКОН ПРО НАТУРАЛІЗАЦІЮ.

ВАШИНҐТОН. — На зазив президента Рузвелта, щоб конґрес ухвалив цей закон можливо якнайскорше, палата представників майже без дискусій одноголосно ухвалила новий законопроєкт, на основі якого є певні обмеження для тих, що вибирають громадянські папери. Комуністи, націсти і фашисти, які проповідують повалення теперішнього американського устрою, будуть недопущені до американського громадянства. Також будуть позбавлені громадянства деякі громадяни, що сидять довгий час за границею і є лиш номінальними громадянами.

РАДЯТЬ НАД ДЕМОКРАТІЄЮ.

НЮ ЙОРК. — Зїзд, зложений з 500 вчених, фільософів і духовних провідників, далі радив над тим, що таке демократія? В часі нарад вилинуло дотепер десять ріжних поглядів на демократію і десять її ріжних дефініцій. Представники стислих наук твердили, що до демократії треба підходити зо стисло наукового погляду. Вчений Альберт Айнштайн заявив, що треба скінчити з релігією, зокрема з індивідуалістичним Богом. На нього накинулись навіть жиди, релігійні провідники, і сказали, що Айнштайн не повинен з такою самопевністю висказуватись про Божі справи, про які він мало знає.

ЦІНИ НА МЯСО ПІДСКАКУЮТЬ.

ВАШИНҐТОН. — Статистичні бюра консументів стверджують, що по цілих Злучених Державах Америки ціни на мясо в останніх часах значно підскочили. Мясарні з Шікаґа повідомляють, що це лиш сезонове подоріжіння і вкороткому часі ціни злетять до старого рівня.

ЗЛОЧИНЕЦЬ ШУКАЄ СХОРОНЕННЯ В ЦЕРКВІ.

НЮ ЙОРК. — Злочинець Віто Ґуріно, який був передовим душегубом у злочиннім „синдикаті", що за заплатою вбивав вказаних йому людей, в напів божевільнім стані забіг до церкви Ангела Хоронителя на 21 вулиці і 10 евені та почав кричати, що кількох людей з його шайки слідкує за ним, щоб його вбити. Саме тепер прокуратор О'Дваєр робить доходження над тою шайкою і справді деякі його свідки зазнали з рук душегубів смерти. Ґуріно скривався довший час перед поліцією і аж тепер, після його випадку в церкві, віддався їй в руки.

НОВИЙ ВИБУХОВИЙ МАТЕРІЯЛ.

ДІТРОЙТ. — Хемікам на Сиракюзькім Університеті вдалось винайти нову вибухову матерію, яка має страшну вибухову силу. Ця матерія зветься „діозонайд" і в ляборторії вчені мусять бути дуже обережні з нею. Бо раз маленька капля експльодувала і знищила все, що було на столі, а кусок скла пробив барилку з водою у віддалі 15 кроків. Куля вистрілена з тої самої віддалі, не могла цього доконати. Нова матерія дуже небезпечна в теплій температурі, зате відпорна на потрясення. Її використають при національній обороні.

СТУДЕНТИ НЕ ЦІКАВЛЯТЬСЯ ВАЖНИМИ СПРАВАМИ.

НЮ ЙОРК. — Президент Смит Каледжу, О'Ніл, виголосив до 10,000 студентів, зібраних на Америкен Камен, на Світовій Виставі, промову і в ній дорікав студентам, що багато з них не цікавляться важними політично-суспільними питаннями, а навіть покпивають собі з тих питань, коли їх хтось порушить. Зокрема студенти не цікавляться тими течіями, які борються нині в Европі на життя і смерть та не дбають, який буде вислід цеї боротьби.

ОБИДВІ ПАЛАТИ ГОДЯТЬСЯ НА ПРИМУСОВУ СЛУЖБУ

Представники обидвох конгресових палат, сенату і палати представників, погодились нарешті відносно закону про примусову військову службу. Обидві сторони поступились дещо зо своїх домагань. Сенат згодився на реєстрацію приватного майна і на поборовий вік від 21 року життя до 35, зате палата представників мусіла згодитись понехати своє застереження відложити бранку на два місяці, від дня проголошення закону. Набір війська зачнеться тепер відразу з днем підписання президентом закону. Обчисляють, що річники від 21 до 35 літ життя обіймають 16 мільйонів чоловіків, з яких пять мільйонів надаватимуться до служби. Одначе із тих пяти мільйонів треба буде для армії в найближчім часі лиш 800,000.

РУЗВЕЛТ ЗА РЕЄСТРАЦІЮ МАЙНА

Президент Рузвелт виголосив промову до загального зібрання юнії шоферів і погоничів і в тій промові порушив чимало політичних справ. Це його перша виборча промова. Рузвелт сказав, що одобрює законопроєкт реєстрації фабрик і приватних компаній. В цій реєстрації в дійсності нема нічого лихого і протидемократичного, казав він. Бо цей законопроєкт передбачає, що колиб котрась фабрика, яка може виробляти продукти воєнної потреби, відмовилася ті продукти виробляти і демонстративно нехтувала загально національними потребами, то вона буде примусово викуплена державою, або на якийсь час, за заплатою, сконфіскована. За мирних часів, говорив президент, все існував подібний закон, який змушував деяких приватних власників за відповідною нагородою, яку призначить суд, відступати свою власність, що показувалась необхідною для вжитку цілого загалу.

БРИТІЙЦІ БОМБАРДУЮТЬ МІСЦЯ, ЗВІДКИ НАДІЮТЬСЯ НІМЕЦЬКОГО НАПАДУ

Британські летуни звернули тепер головну увагу на побережжя Англійського каналу вздовж Франції, Бельгії й Голяндії, бо там роблять тепер німці приготовання до перепливу через Канал і нападу на Анґлію. Так принаймні англійці припускають, беручи під уваґу ті великі війська, що їх там німці тепер нагромадили, як теж і ті численні кораблі, що є на Каналі, а призначені, правдоподібно, до перевозу німецького війська. Британцям іде про те, щоб знищити якнайбільше тих кораблів, як теж нищити склади амуніції, нагромадженої на березі. Крім того бомбардовано й чисто німецькі міста. Комунікат згадує зокрема про німецьку пристань Вільгельмсгафен, якій завдано найбільшу шкоду. В пристані Бремен бомбардовано ті місця, де були сконцентровані військові частини.

ЦЕНТР БЕРЛІНА ЗНОВУ БОМБАРДОВАНИЙ

У відплату за нищення Лондону британці бомбардують день за днем німецьку столицю. Бомби, як видно з комунікатів, падають уже в саму середину міста, бо між місцями, які потерпіли від бомбардування, згадується зоольоґічний город і Почдамську залізничу стацію, що положені в самій середині Берліна.

БОРОТЬБА НАД КАНАЛОМ

З британських і німецьких комунікатів виходить, що найзавзятіша повітряна боротьба ведеться тепер над Англійським каналом, який німці хотілиб опанувати, бо інакше не можуть думати про властивий напад на Анґлію. Це британці добре знають і тому саме того Каналу так завзято боронять. Тій боротьбі супровожає ще й артилерія з обидвох боків. Як британці так німці стріляють ще й із далекосяглих гармат. Британці розбивають гарматами німецькі конвої на Каналі, а німці обстрілюють британське побережне місто Довер, яке дуже потерпіло від гарматнього вогню.

ЛОНДОН ПОСТІЙНО ДАЛІ БОМБАРДОВАНИЙ

Німецькі літаки далі кружляють над Лондоном і вишукують ті місця, де є фабрики. Через те, що ті місця найбільше тепер бомбардують, терпить найбільше найбідніші робітниче населення, що мешкає в сусідстві тих фабрик.

МАЛІ ЧУЖИНЦІ. — До федерального уряду реєстрації чужинців у Ню Йорку зголосилася оноді громадка малих людей. Це не були діти, але дозрілі жінки й чоловіки дитячого росту (ліліпути, чи, як їх в Америці звуть, „миджети"). Вони виступають на світовій виставі в Ню Йорку, а є між ними багато ненатуралізованих іміґрантів. На образку: федеральний урядник власне знімає відтиски їх пальців.

ЧОРЧИЛ ЗАПОВІДАЄ ПЕВНУ БРИТІЙСЬКУ ПОБІДУ

ЛОНДОН.— Британський премієр, Винстон Чорчил, представив британському народові й світові простою і ясною мовою положення Анґлії. Його остання бесіда повна страшної правди про те, що жде Анґлію в найближчих днях. Він заповів, що вже наступний тиждень може бути рішальним, коли іде про судьбу Великої Британії, стверджуючи, що це вже відоме, що Гітлер зібрав великі військові сили в Норвеґії й на берегах Німеччини, Голяндії, Бельгії й Франції, які захоче перевезти через Анґлійський канал, щоб з ними напасти на Анґлію. Значить, казав Чорчил, що іде тепер про таке знищення Анґлії, до якого змагали свого часу Еспанія з Великою Армадою, а по ній Франція з Наполеоном. Але як у минулому Анґлія знищила всі ті пляни і вийшла повним побідником, так нема сумніву, що те саме станеться і тепер. Британці свідомі того, що колиб програли, то пропалаб з їхньою прогрою і та цивілізація, яку вони визнають і боронять. Тому саме Чорчил взивав усіх сповнити свій обовязок, щоб раз назавжди знищити те лихо, що його приніс Гітлер, бо тільки тоді буде місце для свободи і замирення. Далі зазначив Чорчил, що німці будуть намагатись вдертись на анґлійську територію з ріжних сторін, можливо через Анґлійський канал, або з Норвеґії через море на Шотляндію, або можуть напасти на Ірляндію і звідтам атакувати Анґлію. А можуть відразу зачати атакувати зі згаданих усіх боків.

НІМЦІ ПРО МАСОВІ НАПАДИ.

БЕРЛІН. — Націсти заповідають, що тепер зачнуть скидати на Лондон 10,000 бомб денно. До того, як кажуть, призначать 2,500 літаків, що бомбардуватимуть місто кожного дня чотирьома наворотами.

ЯПОНІЯ ПРО ДРУЖБУ З СОВЄТАМИ.

ТОКИО. — Консервативна преса вже явно заявляється за союз Японії зо Совєтами, щоб таким чином скріпити положення Японії в її змаганнях здобути нові права на Полудневім морі. Цей союз мав би противагою проти „ворожнечі Злучених Держав", що то, як пише преса, нерадо глядить на зріст японської сили. Далі пишеться, що тепер як для Японії так і Совєтів „справа ясна", бо обидві держави мають „спільні інтереси", Японія на полудні а Совєти в Европі. Ось тому треба їм бути „в спільній дружбі".

БОМБА В БУКІНҐЕМ.

ЛОНДОН. — В королівській Букінґем Палаті вибухла бомба, що її скинув німецький летун. Бомбу вчасно завважено. Тому не було ніякої шкоди в людях, як вона вибухла. Королівська пара була в тому часі в Виндзор.

НІМЦІ РОЗСТРІЛЯЛИ ОБОРОНЦЯ ВАРШАВИ.

ЛОНДОН. — „Бритіш Прес Асосієйшен" подає, що поставлено під воєнний суд бувщого президента Варшави Стефана Старжинського, відомого з оборони Варшави, коли її здобували німці минулого року. Старжинського мали розстріляти дня 1. вересня, себто в саму річницю німецько-польської війни. Мало це статись в німецькім концентраційнім таборі в Дахав. Старжинські був відомий з боротьби за польську незалежність. Був і в Злучених Державах, відвідуючи їх в 1936 р. як делеґат польського уряду.

ЗАБИРАЮТЬСЯ З БАСАРАБІЇ.

БУКАРЕШТ. — Уже відїхав з Басарабії перший поїзд, в якому була перша партія німців, що покидають заняту Совєтами Басарабію і їдуть до Німеччини, куди має відїхати девятьдесять тисяч німців з Басарабії, а тридцять тисяч з Буковини.

НІМЦІ ДЯКУЮТЬ СОВЄТАМ.

БЕРЛІН. — В офіційнім звіті Німецького Державного Банку дякується СССР за те, що став Німеччині в цій війні в допомозі.

КОРАБЛІ НА ДНІСТРІ.

МОСКВА. — Заповідають, що з днем 19. вересня зачнеться корабельний рух на Дністрі, що був давніше границею між Совєтами і Румунією.

В ІТАЛІЇ ХВАЛЯТЬ ОТЦЯ КАҐЛИНА.

РИМ. — Бувший секретар фашистської партії, Роберто Фарінакі, заявив, що о. Каґлин „розуміє фашистівські принципи". Каже, що він заняв „сильне становище проти жидівської, демократичної пропаґанди в Злучених Державах", та є очевидно, „проти анґльофілів, на чолі яких стоять такі як Рузвелт і ренеґат Фіорельо Ля Ґвардія". Далі, казав Фарінакі, о. Каґлин бореться за „правду". Він той, що назвав Мусолінія „найбільшим державним мужем світа, що замирився з Папою і спас европейську цивілізацію в Еспанії", та сказав, що Італія є надією християнського цивілізованого світа".

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holodays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗАКОРКОВАНА КРАЇНА

Відомий нюйорський щоденник „Таймс" подає своїм читачам до відома, що він бачиться примушеним закрити своє новинкарське бюро в Москві. На будуче цей часопис буде обмежений щодо вісток з Росії до офіціяльних звідомлень російського уряду й до новинок, які його кореспондентам удасться дістати поза границями. Звісно, такі новинки не можуть мати великої достовірности ні скорости, як вісти, зібрані вправленими й чесними ґазетярами.

Вину за таке здержування вісток з Росії „Ню Йорк Таймс" кладе на плечі російського уряду. Своїм відношенням до кореспондентів „Таймсу" російський уряд виразно дав до пізнання, що він не хоче, щоби світ знав, що в Росії діється. Ще кільках літ тому кореспондент того часопису Гаролд Дені мав такі клопоти з російською цензурою, що він просто не бачив можливости написати до своєї ґазети те, що він хотів; тому він виїхав з Росії й написав свої кореспонденції з Туреччини. Ці статті були такі, що проти їх появи російський уряд робив заходи аж дипльоматичною дорогою. Не могучи добитися їх здушення, Сталін пімстився на стеноґрафістці Денія й запроторив її кудись, звідки вона ніякої вістки нікому подати не може.

На місце Денія „Ню Йорк Таймс" вислав Ґедія, теж відомого заграничного кореспондента. Цей побув у Росії кільканацять місяців і тепер виїхав звідти, переконавшися, що він своїх обовязків сповняти не може через опозицію російського уряду. Мовляв, коли російський цензор працює, американський кореспондент мусить добиватися від нього дозволу на висилку вісток, а цензор звичайно зчеркне все вартісне. Якже цензора нема, як він хорий або спочиває, то тоді взагалі ніяких кореспонденцій писати не можна.

Ґедіє остаточно дістався з Росії й тепер з Болґарії присилає свою першу кореспонденцію про Росію, котру почипає з того, що в Росії заведено таку строгу цензуру, що з неї нема найменшого сумніву, що большевицький уряд хоче зробити з совєтського союзу запечатану книжку, себто що він взагалі не хоче, щоби заграниця знала, що діється в Росії.

Ні Ґедіє ні „Ню Йорк Таймс" не каже, чому саме такого бажає російський уряд. Не кажуть, бо не потребують. Кожний читач може самий догадатися. Звісно, коли країна в війні, держава заводить строгу цензуру, щоби ґазети не подали вісток, які могли би прислужитися ворогові. Тоді цензура зовсім зрозуміла. Коли одначе край у війні не є, то цензура може мати хіба ціль, щоби закрити перед світом факти, які, якби стали звісні, пошкодили би урядові.

Як звісно, Росія тепер не воює й воювати не хоче й воювати не збирається. Коли російський уряд закриває населення Росії немовби сардинку в пишку, то він показує, що стан населення Росії є такий, що російському урядові здається, що це буде краще, як світ буде догадуватися чогось негарного, ніж він мав би знати повну правду. Видно, найгірша уява ще краща від образу справжньої дійсности.

КРІВАВИЙ ДОСВІД

Страшні вістки напливають з окупованої москалями Галичини. Депортації, арешти, розстріли, евакуації цілих сіл — це тепер там звичайні явища. І переслідування релігії теж на порядку деннім. Не хочемо тут порушувати ні знані справи, ні не будемо бідкатися над долею українського села, дійсно трагічною. Хочемо зупинитися над іншим характеристичним явищем, а саме над долею **тої нашої інтеліґенції, яка почасти сама завинила свою кляту долю під большевицьким чоботом.**

Хто обізнаний з відносинами в Галичині, той не заперечить, що така інтеліґенція там була. Не на те, щоби ворушити і розятрювати старі рани, а на те, щоб уникати в майбутнім тих самих фатальних помилок, згадуємо за те. Отже всім відомо, що в 1920-х роках було там досить українських інтеліґентів, які отверто стояли на совєтській плятформі. Не хочемо називати імен, але були професори, редактори, політики, що отверто захвалювали в слові й письмі совєтський „рай", ніким до того не змушувані — ані ҐПУ, ані револьвером... От так просто обдурювали народ і себе з власної глупоти.

Кожний націоналіст знає, якою тяжкою була тоді в Галичині ідейна боротьба на два фронти — проти польонофільства і совєтофільства... Але ось здавалося, що дурійка минула, що Галичина по крівавім досвіді України — пізналася на большевиках... Але ні. Леди вступили сталінські банди до Львова, як ціла хмара галицької інтеліґенції, поети, письменники, політики, лікарі, музики, кинулися до ніг червоного диктатора зі заявами льояльности і обіцянками вірної служби...

Кажуть, що це було потрібно? Та, наприклад, чого було потрібно відомому і славному лікареві, вбиратися в тогу сталінських підлизайок і попихачів? Невже не міг би він, як лікар, служити далі своєму народові, не мішаючись в політику, бо вінжеж не мішався до неї і перед большевиками? Невже було потрібно дрібному синові великого батька, великого поета, ставати попросту аґентом ҐПУ? Невже було потрібно якійсь знаній письменниці схилятися до ніг деспота? Чомуж не зробив того митрополит Шептицький? Чи може большевики не бажаліб собі того?!

Ні, треба признати що багато знайшлося в Галичині по приході большевиків, такого підлого елементу серед інтеліґенції, який пішов на поклін комунізмові і Москві, який в болото кинув своє імя і свою славу та які своїм прикладом потягли нещасний народ в обійми большевицької демагоґії, які почали опльовувати гидкими словами все святе для нації, а жовтоблакитний прапор — прозивати синьо жовтою ганчіркою...

Тепер, як надходять відомости, прийшла черга і на ті елементи. Як звичайно в таких випадках, Москва використала їх, а потім викинула на смітник, або „вивела в расход"...

Чи проливати за ними сльозу? Ні, над тими треба проливати сльози, яких ті елементи звели на страшну путь зради і запропащення. Ця інтеліґенція про яку мова, не зважаючи на 20-літню практику на Україні, не вірила, що большевики такі, а не інші. Тепер отже нарешті переконалися... Є чюди, яких може переконати лише **власний крівавий досвід.** Та коли за ціну цього досвіду совєтофільська, чи просто москвофільська українська інтеліґенція переконається, що Москва є наш страшний і невблаганий ворог, що служба чи вислуга тому ворогові ніколи не поплачує, то тоді кріавий досвід Галичини всежтаки марно не пропаде для України і її визвольної справи.

ВІСТИ З УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ

На словацькому кордоні.

„Краківські Вісті" з 21. серпня містять опис подорожі до Словаччини. Беремо з нього такий уривок:

„Приходимо на вершок полонини і знаходимо кордонні означення. Стаємо. Розглядаємося на цю й на ту сторону. Назовні нічого цікавого, все однакове тут і там. По цьому боці прегарні ліси і полонини й по тому те саме. Та якось відчувається, що є ріжниці, що в дійсности по обох боках інші порядки, закони, інші звичаї. Дивимося на прегарні ліси й полонини. Сонце пече, й вітер продуває... По обох сторонах кордону пасуться корови й вівці. Пастухи, — хлопці й дівчата, — з обох сторін, з Ґенерал - Ґубернаторства і Словаччини сходяться, балакають, виспівують. Всі однаково одягнені, однакові пісні співають: ніяк не пізнати — котрі з цього, а котрі з того боку. Хлопці побачили нас і — раптово затихли, розкочившись, кожний на свій бік кордону. Тепер ми вже і пізнали, котрі „наші", а котрі „сусіди". Приходимо до цих „наших", випитуємо про що говорили з „сусідами". Відповідають несміливо, вкінці кажуть, що ті ще тільки русини, а вони тут уже українці... Ідемо до сусідів. Наші йдуть за нами.

— Здравствуйте! — чуємо і не віримо своїм ухам.

— Слава! — поправляються пастушки, бо вони не знали були, що ми за одні.

І ось ми вже на Словаччині. Прикордонні села чисто українські. Найближче містечко Межилябірці — осередок цілого українського повіту. Є тут українська народня й горожанська школи. Урядова назва тих шкіл залишилась стара, їх називають — „русінські". Бачимо словацьке військо, жандармерію, поліцію, уряди. Слід зазначити, що, по упадку Карпатської Украіни Словаччина багато помогла наймолодшій українській еміґрації. В той час словаки тільки що були в початках організування самостійного життя і поборювали великі труднощі. Але українцям подали руку. Не відмовили помочі, робили все, що було в їх силах.

На Горличчині.

Воловець належить до найбільш темних сіл горлицького повіту. Не було тут ніколи священиків, ні учителів, які працювалиб над культурним піднесенням села. Темнота населення створила сприятливий ґрунт для москвофільства, яке тут закоріцилось ще перед світовою війною. В 1927 р. село перейшло в 90% на православе. У грудні минулого року Воловець дістав двох учителів в особах м-ра Хомяка Данила й Перейми Евгена. З початку треба було побороти всякі перешкоди від осіб, які хотіли6 „русско-православного учителя". Поборовши перешкоди, учителі взялися з молодечим запалом до праці. Праці було багато, бо школа була занедбана. Опісля засновано кооперативу. Пан-отець Герасимів, місцевий православний парох, виступав проти кооперативи. Йому здавалося, що в селі має бути „православна" кооператива, а не „українська". Коли плян з православною кооперативою виявив свою безглуздість, о. Герасимів задумував оснувати в селі філію кантини німецької прикордонної сторожі. Зрештою, в селі таки заложили кооперативу, завдяки кільком розважнішим господарям з п. А. Горбалем у проводі. У лютому ц. р. учителі зорґанізували самоосвітній гурток молоді. З початком квітня уладжено Шевченківські роковини. Від того часу праця в селі пішла жвавіше. Учителі зорганізували аматорський гурток, заходом якого відбулась вистава: „Пан майстер Копитко". З цією самою комедією гурток їздив до села Гладишова і до Пантної. Там осягнув великий успіх. Тепер готує нову виставу. („Кр. Вісті" з 23. серпня).

Дитячі Садки.

З початком липня ц. р. зорґанізовано заходом Делеґатури Українського Допомового Комітету в Порохнику дитячі садки в таких селах порохницького району: в Гавачковичах, Ріплині, Хорові, Тиневичах, Чудовичах, Крамарівці, Угорці та Розборі Округлім. Дня 4. серпня відбулися в усіх згаданих селах місцеві пописи, а дня 11. серпня відбувся в селі Порохнику районний попис діточок з усіх дитячих садків та захоронки Сестер Служебниць в селі Порохнику. Попис попередило Богослуження в каплиці біля церкви. Опісля відбулася дефіляда дітей та всіх приявних перед членами Делеґатури. Потім почався попис. Приявні з приємністю приглядались виступам дітвори поодиноких дитячих садків та збірним вправам і нагороджували малих виконавців рясними оплесками. Під кінець о. проф. С. Шуляка подякував провідницям дитячих садків за їх працю, що відбувалася нераз серед нагінок місцевих поляків, яких коле в очі все організоване українське життя. Свято закінчено відспіванням національного гимну і патріотичних пісень. Провід свята спочивав у руках учительки Тетяни Круба. — („Кр. Вісті" з 23. серпня).

Під Совєтами.

В ніякій державі село не знає спеціяльних державних урядовців, які малиб відповідними промовами заохочувати селянство до праці, і яких село своїми податками мусілоб удержувати. Большевицьке хліборобство видається неможливе без спеціяльно вишколеної зграї підштовхувачів селянина. Кількість цих аґітаторів вражальна. „Комуніст" з 1. серпня подає, що в бриґадах Дніпропетровщини працює понад 10,000 аґітаторів і пропаґандистів". В колгосах одного тільки Криворіжського сільського району політмасову роботу в полі ведуть 890 аґітаторів, які обєднано у 55 аґітколективах. Серед них 500 членів і кандидатів партії. До аґітаційної роботи в цьому районі залучено ще 240 зоотехників аґрономів, учителів і медицинських працівників". Що й казати, цифри красномовні!

„Комуніст" з 3. серпня пише: „У вересні ц. р. відкривається у Львові державний історичний музей. Експонати для львівського музею зібрані з музеїв, які були колись в Зах. Україні. Над систематизацією експонатів працює тепер бриґада наукових працівників Київського Центрального Історичного музею. В цьому році у Львові будуть відкриті також перший в Україні етноґрафічний музей та меморіяльно-літературний музей ім. Івана Франка.

Довідуємося, що відомий Гельфанд, що був один час в большевицькому посольстві в Парижі і, як кажуть приймав чималу участь в викраденні та вбивстві Кутепова, а потім перейшов був до большевицького посольства в Римі, де виконував обовязки першого секретаря, а інколи й керуючого справами посольства (у відсутности посла), був викликаний до Москви. Але того самого дня, як мав виїздити потягом на північ, полетів ерольняном на захід, до Лісбони. Як виявилося, він своєчасно запасся американською візою для себе, для жінки й дочки, і тепер, разом з ними, мав податись, замісць до Москви, до широкої Америки.

Як довідуємося з певних литовських джерел, у Литві, „визволеній" невідомо від кого, вже переведено більше як 10,000 арештів. Арештованих вивозять масово на схід, головно до пустельного Казакстану.

ХАБАРНИЦТВО

З нагоди постанови теперішнього французького уряду про обмеження жидів у приниманні до урядової служби ніби тому, що вони поширювали „грефтярство", відзивається Вестбрук Пеглер у синдикованій статті в газетах видавництва Скрипса-Гаверда з докором на адресу самої Франції. Він признає, що в Франції був „ґрефт", але французи самі на себе повинні звернути пильну увагу й вишукати причини прилюдної корупції. Він каже, що нечесність і корупція в прилюдному житті були признаками рідного французького характеру й „ґрефт" ставсь такою прилюдною установою у Франції, як ніде інакше на світі, бо навіть американці, під тим оглядом, можуть у понурих хвилях, домагатися поблажливого осуду в порівнанні з французами.

Цікаве, що то значить оце слово „ґрефт", яке українці почули щойно в Америці.

У великому словнику Вебстера слово „ґрефт" означає „дика галузка, що виростає з пня у дереві", дальше „нащеплена галузка". У переносному значінні слово „ґрефт" значить: „Поступок, яким хтось, особливо прилюдний урядовець, дістає підступом гроші тому саме, що він займає становище; також підступний хосен, набутий таким способом".

Колиб це значіння ґрефту прирівнати до французьких відносин, то на підставі такого розуміння треба наклеймити напр. такі французькі практики: Посол до французького парляменту створив в своїй окрузі свою власну „републику", в якій він був малим президентом. Коли треба було іменувати в його окрузі якогось державного урядовця, напр. поштаря, суддю, професора державної школи, поштового возного, залізничого будника — про все те мав знати посол напевне і або поручити вищій владі кандидата на таке становище, або його не допустити. Значить, кожен кандидат мусів забігати ласки посла, щоб дістати державну „посаду". Коли банкир хотів дістати дозвіл на банк, він теж просив „ласки" посла. Загалом, в виборчім окрузі посла творилася мала держава, над якою він був зверхником. А хто раз засмакував влади, не легко випускав її з рук. Отже, щоб утриматися на посольському кріслі, треба було кандидатові вжити всіх можливих засобів, щоб „переконати" своїх виборців, що він єдиний правдивий „заступник народу". Над таким „народнім трибуном" влада французької републики не мала сили, бо влада залежна була від парляменту, а посол був членом парляменту, отже був також і суддею у своїй власній справі.

Яких перепон зазнавали чужинні подорожні гості у Франції при ріжних ордудах, те теж знають американці. А все те лише вказувало, що всюди панував ґрефт. Ніхто не вдоволявся платнею, яку побирав за свою властиву працю, а хотів користати з нагоди й діставати хабарі, або інші „дарунки" при всяких нагодах.

Підо впливом історичного ґрефту місто Париж славилося як осередок розпусного та легкого життя. Багаті з цілого світу діставались до Парижа, щоб там загуляти. Для порівнання згадує Пеглер за Вашингтон та питається: „Щоб сказали американці, якби так місто Вашингтон вславилося таким життям та розсівало гниль по цілому світі?"

Що казалиб американці, колиб так і про Вашингтон почули такі слова, як про Париж, коли прибували до нього: „Так, це Париж, а де ж наї жінки"?

Живемо в Америці серед дуже складних суспільних відносин: Від пуританської чистоти аж до паризького розпуздання. Український селянин, що колись сюди замандрував, не міг відразу визнатися на тім, що тут добре, а що зле. Підо впливом складного прилюдного життя, а також і під впливом американського своєрідного „ґрефту" формувався й характер українсько-американського громадянина. Тому, коли завважуємо недостачі в нашій громадянській праці, треба мати на увазі й погані впливи, суто американські, що на ньому відбивались. Американське життя бореться тепер з такими впливами і це є ознака сили того життя.

С. ЧЕРКАСЕНКО.

ПРИГОДИ МОЛОДОГО ЛИЦАРЯ

РОМАН З КОЗАЦЬКИХ ЧАСІВ

ТОМ І.

(31)

Діло було зроблено. З багатьох місць на Дніпрі вже давно поплили на Низ байдаки, навантажені мішками з борошном, під охороною братчиків, а тепер ще поплывуть із Канева. Десь аж у Переволочній переймуть їх більші ватаги війська низового й, боронячи від татарських наскоків, перепровадять аж до лугу Базавлуку на Січ.

Другого, по приїзді до Канева польного, дня вранці січовики вирушили з міста. Останнє, що почули, лаштуючись нашвидку в дорогу, це була звістка із старостянського двору, що польний вночі тяжко занедужав.

— Перепився, стерво, на бенкеті, — говорили, сідлаючи коней, братчики, — панська кишка не запорозька — дуже тонка.

Тільки старий полковник знав, у чім справа: це вдосвіта, як він тільки підвівся й вихилив цілий глек сирівцю на похмілля, до нього добувся Крига й розповів йому те, що сталося, прохаючи прийняти під захист свій і протекцію молодого міщуха, що його зустрінуть братчики край Чорного Лісу. Коли полковник довідався, що це той самий парубок, що так добре жбурляв городовими козаками біля уряду кілька днів тому, був вельми втішений, обіцяв свою поміч молодикові дуже охоче, а з усієї пригоди так реготався, що забув навіть ще зайвий раз вилаяти Кригу за зраду, як він казав, неньки Січі Запорозької; навпаки — обняв його щиро й поцілував.

— А школа, — нехай мені куций біс у самісіньку твар начхає, коли брешу! — говорив старий козарлюга. — Добрий з тебе, братіку, вояка був... Ну, та як наостобісіе волам хвости крутити, йди знов до нас у товариство.

— Та вжеж не куди, батьку, — відповів Крига, — як до вас. Іншого й шляху для правдивого козака нема, як лицарство січове.

— От за те спасибі, що шануєш нас, братчиків своїх! — утішився полковник і ще раз почоломкався з новим лейстровиком. — А за того молодого... як його...

— Павлом Похиленком звуть, — нагадав Крига.

— Ага... я й забув, бач... Як батька його добре знав... Не турбуйся, доглянь...

Крига вклонився:

— Спасибі, батьку!... Прощавайте.

— Ходи здоров, сину.

Лейстровик вийшов, а старий почав збиратися в дорогу.

І знов закомашилася головна канівська вулиця цікавим міщанством, знову зачервонілася кармазинами, заряхтіла ясною зброєю та цяцькованою зброєю на конях, але цим разом не в безладді, як у звичайні дні: попереду їхав полковник із осавулою та писарем, а за ним кінними лавами по чотири вряд січові братчики. Котрі молодші з канівчан, провожали козаків аж за місто й тепло прощалися, махаючи брилями, хусточками й просто руками.

Ще довго було балачок про січових гостей, ще довго й Лейба, замкнувшись у вальниці від власних кревних, лічив багаті бариші.

Цим равом братчики, нехтуючи запорозьким звичаєм заїчіпатися по дорозі за жидівські корчми, їхали, не зупиняючись ніде. Тільки в Росі попапували коней. До Чути, минувши Чорний Ліс, прибули смерком і стали табором серед села, щоб підгодувати коней і самим покріпитися, — хто тим, що мав із собою, хто по селянських хатах, а в кого ще бряжчало в чересі — в жидівській коршмі. Але не впивалися, бо вже перед світом мусили бути на конях.

Полковник ще був у таборі, коли до нього підїхав конем Павло. Впізнавши старого, він зіскочив з коня, зняв шапку й низенько вклонився. (Д. б.)

З ДНЯ

ЗАСТАНОВЛЯЮТЬСЯ, ЩО ТАКЕ ДЕМОКРАТІЯ?

В Ню Йорку розпочались минулого понеділка наради, в яких беруть участь передові американські вчені, фільософи, та духовні провідники з католицької, протестантської і жидівської церкви. Завданням тих нарад є устійнити основи демократії, вирівнати в ній ідеольогічні розбіжности та надати її одностpійности. До цих нарад підготовлялись учасники цілий рік. А також після тих нарад вони будуть настановлятись над проблемами демократії, щоб демократична ідеольогія мала не лиш однострійну форму і розумове оправдання, але також мала ту саму динамічну розгонову силу, яку мають тоталітарні ідеольогії.

ВИДНО ТРЕБА ЗАСТАНОВЛЯТИСЬ.

Ці наради перш усього вказують, що зле поступають ті люди, які беруть демократію як щось стале, довершене, самозрозуміле і підносять протести, коли хтось над демократією дискутує і хоче в ній дошукатись конкретного змісту. „Не руш демократії, не застановляйся над нею, тільки вір в неї", кричать деякі демократичні „оборонці" і на адресу тих, що хотілиб надати одностайної розумової форми демократії говорять: „Ви фашисти, ви підкопуєте демократію; демократія це немов золота монета: вона має сталу вартість в руках чесних людей. Зате в руках шахраїв вона тратить свою первісну скількість золота!"

НЕДОМАГАННЯ ДЕМОКРАТІЇ.

Як ствердили деякі вчені на згаданих нарадах найосновнішою помилкою демократії було це, що вона не старалася гармонізувати религії з наукою. Ріжні демократи і так звані „поступовці" впродовж довгого часу уважали навіть за необхідне поборювати церкву і релігію та говорити, що религія це опіум для народу, а церква це духова тюрма, яка не дозволяє умові розвинутись.

Такий підхід, себто відкидування церкви і релі.ії, знаменито промощував шлях для ворогів демократії, для диктатури, тоталізму, деспотизму. Коли ми глибоко вдумаємося в моральні основи демократії і в права особистої свободи, то переконаємось, що ці поняття можуть бути оправдані виключно религією і то вищою, Божою религією.

ПОЩО ЛЮДЯМ СВОБОДИ?

Хто в перших роках большевицької революції був в Україні, або корінній Росії, той пригадує, що большевицькі агітатори захвалювали комуністичний режім менше більше в той спосіб: „Комунізм принесе щастя для людей. Це ствердили найбільші учені. Люди виступають проти комунізму? Їх треба присилувати до нього так, як малих дітей, які не знають, що для них добре".

Присилувати! Це був клич большевицьких деспотів. Що кожна людина має власний смак і знаходить вдовілля в відмінних речах — цього большевицькі деспоти не хотіли брати під увагу. „Яке право має хтось чогось іншого хотіти?" обурювались вони. „Ми знаємо самі, що для людей добре і хай це люди приймають, подобається це їм, чи ні. Чи не краще скасувати приватну власність, підчинити все під заряд держави, дати кожному чоловікові хочби скромний, але певний прожиток, вирвати з нього з корінем ріжні вірування і переконання, спинити його думки і волеві пориви, роздавити його індивідуальність, зате увільнити його водночас від журби про хліб наш щоденний, про те, де він має мешкати, як удягатись, як причипурюватись". Ось таке заложення всіх суспільних деспотів.

РЕЛІГІЯ ЦЬОГО НЕ ДОЗВОЛЯЄ.

Коли ми відкинемо віру в Бога і позагробове життя, то не знайдемо буквально ні одного розумового аргументу, чому справді не здушити свободи духа і тіла взаміну за забезпечення фізичного існування; і чому по большевицькому звичаю не накинути силою людям, наче дітям, того, що за добре для них уважає зверхній провід.

На перешкоді цього стоїть религія. Одинока религія. Вона каже, що Бог сам зрезиґнував із всецілої контролі над чоловіком, щоб дати йому волю робити такі, чи сякі, вчинки. Провід Бога над чоловіком непримусовий. Чоловік може сам вибирати такий шлях, чи інший, добрий чи лихий. Може робити добрі, або лихі вчинки. Роблячи добрі вчинки чоловік може зазнати хвилевих прикрощів. Але на далеку мету він виробляє в собі індивідуальність, скріпляє свого духа і як індивідуальна духова цілість переходить по смерти в життя вічне.

Религія була найголовнішою і одинокою оборонницею громадянських свобід, оборонницею демократії. А всежтаки чимало „демократів" відтручували религію, висміювало її. Ще й нині є осібняки, які всюди виголошують доклади про демократію, але самі не вірять у Бога, є атеїстами та щей прилюдно чваняться, що вони — „нехристіяни".

З МУЗИКИ

ПОЧАТОК ВЕЛИКОЇ КУЛЬТУРНОЇ АКЦІЇ.

Дня 31. серпня в Торонто (Канада) відбулася урочиста Академія зприводу закінчення українських диригентських курсів, перших на американському континенті. Курси ці були влаштовані за ініціятивою й старанням п. д-ра Павла Маценка, заходами Культурно-Освітньої Референтури УНО.

Я мав честь бути запрошеним на цю академію як почесний гість. Як раніш, так і на цей раз залишилось у мене враження від канадійських українців — саме приємне. Їхня щирість, уважливість, сутоукраїнська гостинність просто полоняють чоловіка й мені мимоволі пригадались мої давні канадійські візити з Капелею, коли то ми зазнали того всього подосталь, разом з кольосальним артистичним успіхом. На цей раз мене цікавила справа дириґентських курсів, бо це було здійснення моєї давньої ідеї, яку я так даремно старався защепити в Америці, але зустрічав завше гарні слова, ласкаву неувагу та тихий опір. Тепер вона переведена в життя деінде й іншими трудами, але мені приємно було те, що я не помилявся, наглячи ті курси, бо необхідність їх, як видно, висить у повітрі. Те, що потрапив зробити п. д-р Маценко з своїми співробітниками, д-ром Козаруком і проф. Ковальським, заслуговує на найвище признання. Невпинна, тяжка, восьмигодинна щоденна праця на протязі двох місяців, при умові найбільшого старання, цікавости й уважливости з боку курсантів, зробили велике діло. Ті відповіді з теоретичних наук, які мені прийшлось почути на спеціяльно для мене влаштованому іспиті, та прекрасні практичні пописи в ділянці хорової дириґентури на академічному концерті, показали наочно, на які добрі рейки поставлено справу. Кожний курсант здобув підстави, шлях і дороговказ для самоудосконалення у власній практичній роботі, українське громадянство здобуло музикально освідомлених диригентів, а українське мистецтво гарних працівників.

Треба віддати честь старанням і відданости як лекторів, так і слухачів, а також свідомости й активности У. Н. Обєднання, яке спромоглось на переведення тих курсів, без огляду на недовіря й обережне ставлення деяких кол громадянства до цього нового діла. Але вже зтих промов, які прийшлось почути на прощальнім бенкеті, влаштованім для курсантів, ясно стало, що громадянство цілковито усвідомило важність, корисність і конечність курсів, що підготовляють кадри українських культурних працівників, так потрібних в ці страшні для української культури часи. Показалось, що громадянство всею душею попирає цю прекрасну ідею й має намір не тільки морально а й матеріяльно підтримувати її далі, але цим разом ще й започатковує велику культурну акцію на широку скалю. Сердечні промови, подяки й побажання були виявом великого одушевлення усіх присутніх і це була найцінніша нагорода д-рові П. Маценкові й його співробітникам, та їх слухачам курсантам. Загальне враження вливало в душу бадьорість, що благородна ініціятива й праця на культурнім полі знаходить повну підтримку і у провідників і у загалу... в Канаді. (Америко, де ти!?).

Тогож дня я бачив ще один доказ того, як канадійці уміють оцінювати працю своїх провідників і працівників на культурнім полі. Тогож таки дня Торонтонська Громада СУС, з нагоди мого приїзду до Торонто, влаштувала урочисту Службу Божу, панахиду по свойому помершому диригентові, мойому бувшому співакові й другові Юрію Гассанові та посвячення надгробника над його могилою. Церковний спів був гарний, сумна церемонія урочиста, а памятник просто чудовий. Честь і слава канадійським українцям за їх уважливе й дбайливе відношення до культурної праці.

Д-р Олександер Кошиць.

Голки почато насамперед виробляти в Ніренбурґу в 1370 році. В Англії виріб голок був відомий коло 1543 р.

ПИТАННЯ І ВІДПОВІДІ ПРО РЕЄСТРАЦІЮ ЧУЖИНЦІВ

Департамент справедливости Злучених Держав видав брошуру з питаннями і відповідами (по англійськи) про реєстрацію чужинців.

Ця „брошура", як виясиює Ерл Г. Гарисон, директор реєстрації чужинців, зладжена у формі питань і відповідей длятого, щоби вияснити інтересованим особам програму реєстрації, про яку так часто приходять запити. Вона служить за показчик, однак вповні не інтерпретує закона реєстрації чужинців.

Ось це є переклад тих 49 питань і відповідей, які є в брошурі.

1. Чому Злучені Держави реєструють і жадають відтиску пальців чужинців?
   Тому, щоб уряд Злучених Держав знав, скільки є тут чужинціт, де вони перебувають і хто вони такі.
2. Чи інші держави переводять у себе реєстрацію своїх чужинців?
   Так. Багато держав Европи вже від давна приняли звичай реєстрації чужинців.
3. Хто є чужинець?
   Коротко кажучи, чужинцем є кожна особа чужинецького роду, котра не приняла громадянства безпосередно або посередно. (Про дальші вияснення питайте урядовця на своїй пошті).
4. Хто повинен реєструватись?
   Всі чужинці незалежно віку. Чужинець, котрому минуло 14 років реєструється особисто і дає відтиск своїх пальців. Чужинця до 14. року життя реєструють родичі або опікун і від таких не вимагають відтиску пальців. Чужинців хворих на тілі чи умі реєструють опікуни або наглядачі.
5. Чи чужинець до 14. року життя мусить іти до реєстрації з родичами або опікуном
   Ні.
6. Коли чужинецька дитина осягне 14. рік, то чи мусить реєструватись особисто?
   Так, до 30 днів, і тоді від неї візьмуть відистк пальців.
7. Що треба робити у випадку, коли чужинецькій дитині має скінчитись 14. рік життя підчас реєстрації?
   Порадно, щоби така дитина зачекала з реєстрацією до дня своїх чотирнацятьлітніх уродин, а після того особисто зареєструвалась.
8. Чи довге перебування в Злучених Державах творить громадянство?
   Ні. Чужородець остає не-громадянином так довго, поки формально, безпосередно чи посередно не стане громадянином.
9. Чи чужинець з першими громадянськими паперами обовязаний реєструватись і дати тідтиск пальців?
   Так. Такі особи ще не уважаються громадянами.
10. Чи чужинець, перебувачий тут на тимчасове візум, обовязаний реєструватись?
    Так. (Читайте питання 17, 40).
11. Коли хто набуде громадянство в часі реєстрації, чи обовязаний реєструватись?
    Ні.
12. Чи збігці та їх діти мають реєструватись?
    Так. Всі не-громадяни мусять реєструватись. (Читайте питання 4, 17, 40).
13. Чи чужинецькі діти натуралізованих родичів, що набули громадянство підчас їх малолітности, мають реєструватись?
    Коротко кажучи, ні, але є певні ограничення, котрі можна знайти в урядових приписах на кожній пошті.
14. Що повинен робити бувший громадянин Злучених Держав, котрий присягав на вірність іншому правительству?
    Він перестав бути громадянином і обовязаний реєструватись.
15. Коли чужинець хворий і лежить у ліжку, дома чи у шпиталі, як він зареєструється?
    Коли повідомиться о тім поштмайстра, то він дасть відповідне розпорядження, щоби реєстрацію перевести в місці перебування хворого.
16. Коли чужинець перебуває в заведенню, як він може зареєструватись?
    Місцевий поштмайстер поробить у тій справі заходи для чужинця, перебуваючого в публичнім заведенню. Урядовці чи завідателі приватних заведень повинні донести місцевому поштмайстрові, котрий поробить відповідні кроки для реєстрації.
17. Коли чужинець має реєструватись і дати відтиск пальців?
    Коли чужинець знаходиться в Злучених Державах у дні після 27-го серпня 1940 року, і думає оставати після 26-го грудня 1940 року, мусить реєструватись перед або аж останнього дня реєстрації. Коли чужинець приїде до Злучених Держав після 27-го серпня 1940 й сподівається оставати тут поверх 30 днів, повинен реєструватись і дати відтиск пальців, перед уплив̆ом тих 30 днів, за виїмком, коли він реєструвався і дав відтиск пальців у бюрі американського консуля, коли діставав візум.
18. Де чужинець має реєструватись і дати відтиск пальців?
    На кожній пошті, першої або другої кляси (включно з їх філіями), або на будь якій пошті у повітовім місті. По деяких околицях інші публичні місця можуть бути урядово призначені на реєстрацію. Якщо чужинець не може ставитись в урядовім реєстраційним бюрі, то може вдатись до найближчої пошти, котра поробить відповідні заходи на його реєстрацію.
19. Як чужинець може знати, котра пошта є першої чи другої кляси?
    Про це може довідатись від будь котрого поштмайстра або листаря.
20. Чи мусить чужинець реєструватись на пошті близько свого мешкання?
    Ні. Він може реєструватись на будь котрій пошті Злучених Держав, де тільки переводять реєстрацію.
21. Які є кари за ухил від реєстрації?
    Грошева кара в сумі $1,000, шість місяців вязниці, або обидві кари разом.
22. Яка є кара за фальшиві зізнання підчас реєстрації?
    Можлива кара в сумі $1,000, шість місяців вязниці, або обидві кари разом, а також можлива депортація.
23. Чи кари, вимінені у питаннях 21 і 22, відносяться теж до родичів і опікунів чужинецьких дітей?
    Так. До них пристосовується ті самі кари. (Читайте питання 4, 5, 6).
24. Чи може чужинець наперед дістати формуляр з питаннями, на котрі обовязаний відповісти при реєстрації?
    Так. Зразкові формулярі з питаннями реєстрації можна дістати на кожній пошті.
25. Чи зразкові формулярі безплатні?
    Так. Всі папери та услуга у звязку з реєстрацією і відтиском пальців є безплатна.
26. Чи платиться за реєстрацію і відтиск пальців?
    Ні. Реєстрація і відтиск пальців є безплатні.
27. Як поступати з реєстрацією?
    1) Дістати зразковий реєстраційний формуляр на будь котрій пошті.
    2) Виповнити його дома чи деінде.
    3) Занести виповнений квестіонар на будь котру пошту в часі реєстрації, цебто між нинішнім днем і 26-тим грудня 1940. (Читайте питання 17, 18, 19)
28. Чи може хтонебудь зареєструвати чужинця?
    Ні. Кожний чужинець від 14. року життя мусить реєструватись особисто. (Читайте питання 5, 6, 7).
29. Чи закон реєстрації чужинців відноситься теж до натуралізованих громадян?
    Ні. Тільки не-громадяни обовязані реєструватись.
30. Чи повинен реєструватись такий мешканець Злучених Держав, котрий непевний свого громадянства?
    Так, якщо на протязі реєстраційного часу справа з його громадянством не вияснеться. Реєстрація не зміняє громадянства.
31. Як американський громадянин може кооперувати з програмою реєстрації чужинців?
    На жадання вияснювати справу реєстрації знакомим чужинцям і допомогати їм, щоби вони не були наражені на які неприємности або клопоти.

32. Як найкраще може чужинець кооперувати з властями Злучених Держав у переведенні реєстрації?
    Через виповнення зразкового квестіонара наперед (читайте питання 24, 25, через можливу вчасну реєстрацію, а також через заохочування інших чужинців подібно поступати.
33. Чи може чужинець привести з собою переводчика до реєстрації?
    Так. Коли чужинець не знає англійської мови, то може привести з собою переводчика, але ним повинен бути хтось з його родини або приятелів. Пошта сама може дати переводчка, коли зайде потреба і можливість.
34. Чи може чужинець радитись кревних, приятелів або громадської установи відносно питань до реєстрації?
    Так. Він може радитись кого хоче.
35. Чи може чужинець реєструватись поза урядовими годинами, коли цього вимагає його праця?
    Так, коли тільки будуть приягливі місцеві обставини, то пошта поробить відповідні заходи для тої справи.
36. Чи подані чужинцем інформації будуть переховувані в тайні?
    Закон реєстрації чужинців приписує, що всі записки реєстрації і відтиск пальців будуть переховувані в тайні і довірочно, а доступ до них матиме тільки той, хто дістане дозвіл на те від головного прокуратора Злучени)х Держав.
37. Як зможе чужинець доказати, що він реєструвався?
    Кожний зареєстрований чужинець дістане реєстраційну карту, котра послужить за доказ його реєстрації.
38. Чи чужинець стає громадянином через реєстрацію?
    Ні. Реєстрація ніяк не зміняє стану громадянства.
39. Як довго забере зареєструватись і віддати відтиск пальців?
    Реєстрація одної людини не повинна забрати більше часу як від 20 до 30 мінут, якщо наперед виповнено зразковий формуляр вповні та поправно. (Читайте питання 24, 25, 27).
40. Які обовязки має чужинець, родичі або опікуни чужинців, після реєстрації?
    Закон реєстрації чужинців з 1940 року вимагає, щоб тут замешкалі чужинці доносили про кожну зміну свого помешкання до пять днів від такої зміни. Інші чужинці, цебто гості, студенти та прочі, котрі приїхали до Злучених Держав на тимчасовий побут, мусять подавати свою адресу кожних три місяці, незалежно чи зміняють свої адреси, або ні. Друковані формулярі для тих цілей можна дістати на пошті.
41. Яким карам підлягають ті, що занедбають повідомити Імiґраційне і Натуралізаційне Бюро про зміну свого адресу?
    Грошевій карі в сумі $100, 30 днів вязниці, або обидвом карам нараз.
42. Чи чужинець має донести теж про зміну адреси свого заняття?
    Ні.
43. Чи чужинці на Аласці, Гаваях, Пуерто Ріко і Вірджін островах обовязані теж реєструватись?
    Так. Там процедура реєстрації є така сама, як у Злучених Державах.
44. Чи филипинці обовязані реєструватись?
    Филипинці у Злучених Державах, коли не-громадяни, обовязані реєструватись. Филипинці на филипинських островах не потребують реєструватись.
45. Чи реєстрацію на пошті будуть переводити публично?
    Поштмайстри так зарядять, щоби реєстрацію переводити зовсім приватно.
46. Чому чужинець, перебуваючий тут нелегально, має реєструватись і тим чином себе видати?
    Є причини, чому такий чужинець повинен реєструватись. Коли не зареєструється, то а) підлягає переслідуванню, грошевій та вязничній карі; б) ставить себе у таке положення, що головний прокуратор, після іміґраційних законів, має право відмовити йому тут дальшого побуту і приказати його депортувати; ц) так собі тим пошкодить, що ніколи не зможе стати тут громадянином, і д) наразить себе тим, що проти нього можна буде примінити інші закони Злучених Держав. Багато нелегальних чужинців, котрі прибули до Злучених Держав перед 1 липня 1924 року, можуть залегалізуватись після закону з дня 7-го серпня 1939 року).
47. Коли чужинець не може відповісти на питання вповні або вчасти, то що тоді йому робити?
    Коли, не зважаючи на всі зусилля, не може дістати про себе потрібних інформацій, то тоді на питання може відповісти словом „не знаю".
48. Які це питання, на які всі чужинці, котрим минуло 14 років життя, мають відповісти?
    Тих 15 питань, деякі з розділами, є такі:
    1) Імя і назвище вповні, на яке приїхав до Америки, прибране, вуличне, а коли женщина — то також дівоче.
    2) Адреса мешкання.
    3) Місце і дата уродження.
    4) Державна приналежність або підданство.
    5) Пол, стан і раса.
    6) Опис особи.
    7) Місце і дата останнього приїзду до Америки, як приїхав і був допущений. Дата першого приїзду до Злучених Держав.
    8) Як довго мешкає у Злучених Державах і як довго ще думає перебувати.
    9) Заняття і працедавець.
    10) Приналежність до клюбів, організацій або товариств.
    11) Військова або фльотна служба.
    12) Стан громадянства у Злучених Державах (перші папери, тощо).
    13) Близькі кревні у Злучених Державах.
    14) Кримінальний рекорд.
    15) Звязки з організаціями, котрі вповні або частинно впливають на політичну діяльність, форму правління або державну господарку чужого краю.
49. Які питання будуть ставлені родичам і опікунам чужинців, нижче 14 років життя?
    Всі питання, крім 6, 10, 11, 14 і 15. На питання 9. родичі чи опікун подасть своє імя і назвище, адресу і заняття. На питання 12. подати державну приналежність родичів чужинецької дитини, згідно з інструкціями.

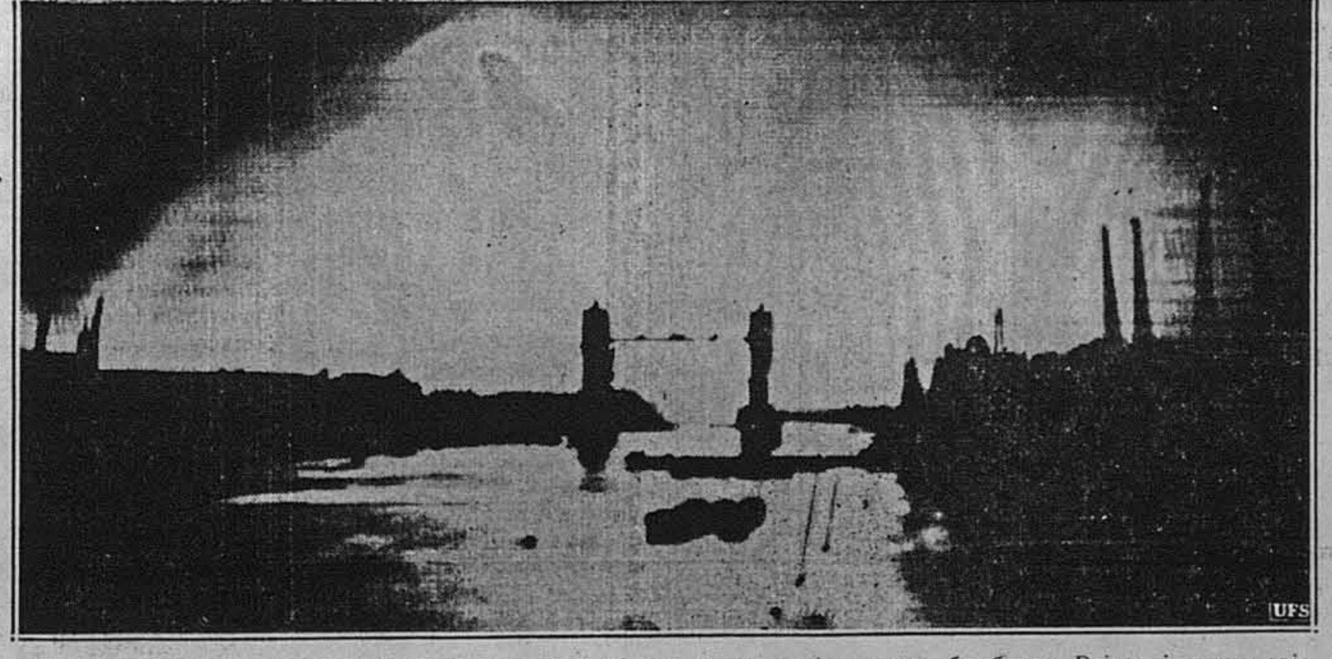

ЛОНДОН ГОРИТЬ. — Луна від пожарів у Лондоні, спричинених німецькими бомбами. Ввіддалі видно звісний „Тавер Бридж", що веде понад ріку Тамізу недалеко від „Тавер оф Лондон".

ГІСТЬ.

З Кройдону в Англії приїхав недавно між 74 англійськими дітьми цей пятилітній Алан Ричард Торнгил й зажив у Велеслі, Мас. Панна Марта Елиот почала його вчити грати ситківки, та він видно щось не дуже за те потягає.

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Наші здобутки.

Розвиток нашого національного і громадянського життя проявлявся досі найбільше в виді піддержки визвольних змагань нашого народу і матеріяльної допомоги рідному краєві. Інші ділянки нашого суспільного життя були майже неактуальні.

Це почасти мало оправдання, в тому, що всі ми, що працюємо по організаціях, були так заняті здобуванням і несенням допомоги нашому народові на рідних землях, що не мали змоги вести працю в іншому напрямі.

Тепер, коли перерваний контакт з краєм, і коли, не зважаючи на наші найщиріші бажання, мусимо перервати цю безпосередну допомогу краєви, ми повинні звернути нашу енергію і розбудженy вже активність в інше русло. Берімось тепер до розбудови економічної і господарської ділянки нашого життя. Від економічного стану залежать і наші національні сили.

Це зрозумів наш нарід в краю і тому до війни там йшла така інтенсивна праця над піднесенням економічного життя, про якої гарні висліди ми знаємо.

Те саме можнаб нам робити тут в Америці й скріщити себе економічно, щоб мати засоби до національної праці на будуче.

У Філядельфії існує Українське Будівельно-Позичкове Товариство, якого ціллю є помагати своїм людям у потребі позички моргеджу на доми (реальності). Це товариство має всякі можливости зросту і розбудови у велику фінансову інституцію. Треба тільки, щоб українці у Філядельфії ним зацікавились і памятали на клич: свій до свого.

Певно, що на 25 тисяч українців у Філядельфії таке товариство не тільки може вдержатись, але розростись, якщо наші люди у потребах фінансових звертатимуться до свого товариства.

Наше жіноцтво, яке вже майже всюди йде у громадській праці побіч чоловіків, повинно інтересуватись кожною ділянкою і кожним проявом нашого життя. Багато є випадків, що жінка завідує фінансовими справами в хаті, а майже нема випадку, щоб чоловік не радився з жінкою в справі купна дому, бизнесу чи затягнення позички. Тож обовязком жінки, як свідомої громадянки, є все звернути увагу чоловіка за свої інституції і пригадати, щоб з усім вдавався до своїх людей.

Згадане У. Будівельне Товариство міститься в Н. Домі 847 N. Franklin St., і кожного понеділка вечером можна там зайти та засягнути всяких бажаних інформацій.

Ми знаємо, що ріжні нації тут в Америці мають свої банки й інші фінансові інституції, які дуже добре розвиваються і свідчать про бизнесовий хист і культурний розвиток народу.

Тож і ми добудемо більше значіння і признання національної вартості, коли розвинемо у себе такі самі інституції і станемо сильні економічно.

Олена Штогрин.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

САВТПОРТ, КОНН. Звичайний місячний мітінг Тов. ім. Т. Шевченка, від. 84, відбудеться в неділю, 15. вересня, пополудни в У. Н. Домі під адресою 279 Кінгс Гайвей Вест Савтпорт, Конн. Є дуже важні справи до полагодження, бо через два місяці мітінгу не було через горячий сезон. Отже уряд просить всіх прийти начас і полагодити справи як слід одна за другою, яку будуть на деннім порядку. Найважнійше — передконвенційна кампанія для приєднування нових членів в ряди Батька Союза! Чейже наш відділ не має лишитися позаду? — Н. Гайда, пр.; І. Сендзік, кас.; П. Дудко, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Сестрицтва Рож. Пр. Богородиці від. 35, відбудуться в суботу, 14. вересня в гали церковній в годині 7. точно. Проситься членкинь, щоби явилися на означений час, бо маємо багато важних справ до вирішення. Пригадується тим, котрі довгують, щоби прийшли на збори й вирівнали свої вкладки. Просимо вас, Сестри, приходіть на збори і приведіть зо собою нових членів якнайбільше. Ми їх радо приймемо і їх впишемо до У. Н. Союзу і до Сестрицтва, а ви отримаєте велику нагороду за приєднання нових членів. — Марія Гойсак, предс.; Анастазія Грищак, кас.; Марія Ходак, секр.

ГРІНПОЙНТ, Н. Й. Треті квартальні збори Тов. Дністер, 310. від. відбудуться в суботу, 14. вересня, в годині 7:30 вечером в гали церковній. Проситься всіх членів, щоби явились на означений час, бо є ріжні справи до полагодження на зборах. Довжні члени повинні вирівнати свої залеглі вкладки і проситься членів привести нових кандидатів до Союзу і до відділу. — М. Леньо, предс.; Н. Долгун, кас.; С. Пелехатий, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Місячні збори Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270, відбудуться в неділю, 15. вересня, в годині 2:30 пополудні в Н. Домі, 181-183 Фліт улиця. Просимо вас конечно прийти на ці збори, бо маємо важні справи до полагодження. — А. Буська рек. секр.

ОЛИФАНТ, ПА. Місячні збори Бр. св. Кирила й Методія, від. 86, відбудуться в неділю, 15. вересня, зараз по Сл. Божій. По закінченню зборів буде братська гостина, нащо запрошується всіх членів бути присутними. — Уряд від.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Місячні збори, Укр. Тов. Січ. від. 39 відбудуться в неділю, 15. вересня в годині 3. пополудне в сали Укр. Н. Дому. На цих зборах будеться рішати важні справи, як справа похорону за бл. п. членкині Н. Танасишин; інші справи є до полагодження. Тож обовязком кожного члена на ці збори прибути. Рівнож пригадується членам по можности сплачувати свої старі залеглі місячні вкладки, бо в противному разі буде здержана ріжна запомога в випадку. — А. Гайдук, предс.; І. Лесюк, фін. секр.; А. Кудлик, кас.; І. Каменюк, рек. секр.

BETHLEHEM, PA. Bethlehem Branch 288 Lodge of St. Dymitri will hold their meeting on Sunday 15th in the usual place at 2:00 P.M. Also calling attention to those who have made loans to ask for their interest receipts. — George Zawick, Pres.; Dmetro Muszasty, Treas.; Andrew Danyluk, Secretary.

АМЕРИКАНСЬКА БІБЛІОТЕКА В ПАРИЖІ ВІТВОРЕНА

ПАРИЖ. — Американська бібліотека в Парижі буде поновно вітворена з днем 15 вересня. Вона була замкнена три місяці з причини воєнних перемін. Директоркою бібліотеки є мис Дороті Рідер.

РУМУНІЯ ДАЄ НІМЕЧЧИНІ ЗБІЖЖЯ

БЕРЛІН. — Німецький уряд зробив з новим румунським урядом згоду про доставу Німеччині всеї надвижки збіжжя по певній згори встановленій ціні.

Румунія каже, що цьогорічні жнива гарні.

НЕМА МИЛОСЕРДЯ ДЛЯ БРИТІЙЦІВ

РИМ. — В повищому тоні пише тепер італійська преса. Каже, що британці несуть відповідальність за бомбардування Лондону, бо „це Англія є та, що розпочала терористичну, сліпу й руйнуючу війну". Тому годі „милосердитись над англійцями".

ЖИДИ ПРОСЯТЬ ПОМОЧІ

ЄРУСАЛИМ. — І. Рокаг, посадник міста Тель Авів, віднісся до президента Рузвелта з проханням інтервенювати в справі бомбардування міста. Підчас одного такого бомбардування італійцями, минулого понеділка, згинуло 112 осіб, а 151 було ранених.

ТАРЗАН, ч. 105. Різня починається.

Працюючи з поспіхом, Тарзан звільнив остаточно себе й своїх товаришів.

„Йди в село й приведи сюди войовників" — сказав він до Кейда. „У міжчасі я буду коло слонів. Жени!"

Потім малпо-чоловік кинувся на дерева й швидко гнав вершками до слонів. Там почув він крики розпуки й болю.

Ще заки Тарзан сюди прибув, Говко й пірати з джунглів кидалися немилосерно на бідні звірята.